

מורים ומורות יקרים!

אנו שמחים להגיש לפניכם את המדריך למורה "פסוק בפסוק" לפרשת לך-לך. חוברת זו היא המשך לחוברות "פסוק בפסוק" לפרשות בראשית ונח.

עקרונות הלימוד בחוברת:

- ללמד את פסוקי התורה מתוך הכתוב.
- ללמד לפי סדר הפסוקים בלי דילוגים.
- להפיק מתוך הלימוד יסודות אמוניים וערכיים, נוסף לידע עצמו.
- לשתף את הילדים בחשיבה וביצירה.

עקרונות אלו יעזרו למורה גם לבנות את השיעור באופן שבו תיווצר חוויה לתלמיד במפגש שלו עם הפסוקים ובלימודו את התורה הקדושה שנתן לנו ה'!

בהכנת החוברת לפרשת לך-לך יצאנו מנקודת הנחה שרוב תלמידי הכיתה נמצאים כבר בשלב מתקדם של רכישת הקריאה, ולכן העלינו את רמת העבודות ביחס לעבודות בחוברות בראשית ונח. גם את אופן הדפסת הפסוקים שינינו לצורה הדומה יותר להופעתם בחומשים, כ"שלב ביניים" לקראת המעבר ללימוד הפסוקים מתוך החומשים עצמם. (כל בית-ספר ישקול את העיתוי המתאים ל"מסיבת קבלת החומש" - לפני לימוד פרשת 'לך-לך' או אחריו).

מבנה המדריך למורה:

חשוב לציין שאין במדריך למורה 'מערכי שיעור', אלא חומר רב שיכול לעזור למורה בהכנת השיעור. המדריך מחולק ליחידות לימוד בהתאמה לחוברות של התלמידים.

בכל יחידת הוראה ישנם ארבעה חלקים:

א. הקדמה - ההקדמה נועדה לקשר את היחידה ליחידות הקודמות שנלמדו ולתת רקע לפסוקי היחידה. הדברים שבהקדמה נועדו למורה, וניתן להיעזר בהם בהכנת ההקדמה לתלמידים.

ב. ביאור הפסוקים לתלמידים - הביאור משולב בתוך הפסוקים.

באשר לביאור - אנו מבקשים לעודד את המורים לבאר את הפסוקים תוך כדי קריאת הפסוקים, בשילוב עצירות באמצע הקריאה לחשיבה משותפת, לפיתוח דיון וכדומה (ולא לבאר את הפסוקים במנותק מקריאתם).
באשר ל"מילים חדשות" - אנו מציעים להימנע משימוש במונח "מילים קשות" ולהשתמש במקומו במונח "מילים חדשות", המתבארות תוך כדי קריאת הפסוקים ולימודם. את רוב המילים החדשות המורה יבאר בעצמו, ואולם ניתן בכל יחידה לבחור מילים שאותן ינסו התלמידים לבאר בעצמם, באמצעות מילה דומה או באמצעות ההקשר.
הערה: במקומות שבהם שילבנו בביאור, דברים שהם מעבר לביאור המילים עצמן - סימנו את הדברים בסוגריים.

ג. מנגינת הכתוב - בחלק זה ניסינו למקד נושא ערכי מרכזי העולה מתוך לימוד הפסוקים. מוצע שנושא זה יהיה המסר של השיעור, הלך של הלימוד, מעין "בריא תיכון" שיוכל להוות את הציר המרכזי של השיעור.

ד. הצעות להמחשה ולהרחבה - בחלק זה ימצא המורה הסברים להפעלות שבחוברת וכן רעיונות לדברים נוספים שניתן ללמד ולעשות בכיתה. ברור מאלינו שאם למורה יש רעיונות נוספים הוא מוזמן לעשות אותם, ונשמח שישתף את חבריו המורים ואותנו ברעיונותיו.

בשולי כל יחידה מופיע צילום העמודים מחוברת התלמיד כדי להקל על המורה לתכנן את השיעור וללמדו.

מבנה החוברת לתלמיד:

- הפרשה מחולקת ל-20 יחידות לימוד:
ללומדים על פי מספר השעות המוקצה בתוכנית הלימודים (מתנ"ה) - רוב יחידות הלימוד מיועדות לשיעור אחד. עבור בתי ספר שיש להם אפשרות להרחיב בלמידה - במדריך למורה ישנן הצעות להרחבה בכל יחידה לשניים עד שלושה שיעורים.
- ההרגל ללימוד לפי יחידות חשוב מאוד! לימוד על פי יחידות מסדר את הלימוד לאורך השנה, נותן לתלמידים תחושה של התקדמות והספק ומאפשר להספיק את כל הנושאים בקצב נכון לאורך השנה. כמו כן הלימוד מסדר את הלימוד היומי, כאשר לכל יחידה מסגרת מוגדרת של פסוקים, נושא וכותרת.
- בכל יחידת לימוד מופיעים:
בצד ימין - 1. הפסוקים. 2. משימות העוסקות בלימוד הפסוקים.
בצד שמאל - הפעלות העוסקות בתכנים מרכזיים של היחידה.
- החוברת בנויה בצורה 'מודולארית':
השאלות וההפעלות הבסיסיות מאפשרות ללמוד את רוב היחידות בשיעור אחד.
בבתי ספר שמקדישים יותר שעות לשיעורי תורה, החוברת מאפשרת:
(1) לפתח דיונים בכיתה סביב השאלות שבחוברת - הִכוּונה לכך נמצאת ב'מדריך למורה'.
(2) להרחיב ולהעמיק את הלימוד בעזרת הצעות נוספות המופיעות ב'מדריך למורה'.
• הפסוקים בחוברת מובאים עם טעמי המקרא עבור בתי ספר או כיתות המקדישים זמן לשינון.
• אנחנו ממליצים, גם ללומדים את הלימוד הבסיסי בלבד וגם למרחיבים ולמשננים, ללמד לפחות 4-5 יחידות לימוד בשבוע.
- החוברת נועדה ללוות את הלימוד בכיתה, ולא נועדה ללימוד עצמי של התלמידים או לשיעורי בית. (אפשר כמובן להשלים משימות באופן עצמאי בבית או בכיתה, אך בעיקרה החוברת נועדה ללוות את הלימוד, והמשימות שבה נועדו 'לפתוח פתח' לדיונים ולהרחבות בכיתה).

ברצוני להודות לבורא העולם שזיכני ללמד תשב"ר ולהיות שותף להכנת חומרי עזר להוראת החומש. חובה נעימה היא לי להודות לכל האנשים היקרים שהשתתפו ותרמו מכוחם ומזמנם להוצאת החוברת - מי בייעוץ, מי בהערות ומי בעיצוב, לישראל יוקל על תרומתו לפיתוח מבנה החוברת, לצוות הפיתוח הפדגוגי, וכן לעובדי מרכז פסג"ה "מחשבת בצלאל" ולעומד בראשו - ר' משה לוי, על עבודתם המסורה. יהי רצון שיזכו לראות ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם בעז"ה. אני מקווה שהחוברת תהיה לעזר למורים ותתרום להוראת התורה הקדושה לילדי ישראל בעז"ה. אשמח לקבל תגובות והערות בדואר האלקטרוני: eliora101@gmail.com

אליעזר קרקובר

החוברת חייבת בשמירה או בגניזה.

הצעה למבנה שיעור:

(1) הקדמה

מטרת ההקדמה היא יצירת עניין אצל התלמידים, קישור ליחידה הקודמת, העלאת שאלה, מחשבה וכדומה. כל זאת על מנת שהלימוד יהיה מתוך הקשר, עניין וסקרנות (ניתן להיעזר בהקדמות שבמדריך למורה).

(2) קריאת הפסוקים בקול

קריאת הפסוקים בכיתה בקול היא מרכיב חשוב בשיעור. הקריאה יוצרת אווירת למידה, מרכזת את התלמידים ומרגילה אותם לקריאה מדויקת בתורה, בהטעמה ובהנגנה נכונה. ישנן מספר אפשרויות של קריאה, והמורה יבחר את המתאים לתלמידי הכיתה על פי שיקול דעתו:

- המורה קורא לבדו בקול והתלמידים עוקבים בחומש בעזרת אצבע.
- המורה קורא והתלמידים חוזרים אחריו מילה במילה.
- המורה קורא ביחד עם התלמידים.
- תלמיד קורא ואחריו כל התלמידים.

(ניתן לשלב כמה צורות קריאה, וכן לחשוב על עוד אפשרויות.)

- קריאה בטעמי המקרא או בלעדיהם - לפי שיטת הלימוד בבית הספר.

נדגיש כי רק כאשר קוראים **פסוק שלם**, ניתן לבטא את שמות הקודש המפורשים. (יש להסביר לילדים את ההבדל בין ציטוט חלקי של פסוק או דיבור על הפסוק לבין קריאת פסוק שלם).

(3) לימוד הפסוקים

אחרי הקריאה הראשונית, חוזר המורה וקורא את הפסוקים שוב. בפעם הזאת - בשילוב הסברים ובשיתוף התלמידים בהבנת הפסוקים. רצוי כמובן שהסברים יהיו מעניינים וחוייתיים. אפשר להיעזר בביאורים שבמדריך למורה וב"מנגינת הכתוב". בסיום ההסבר, כדאי להוסיף קריאה נוספת של הפסוקים (קריאה מסכמת).

(4) **משימות המתייחסות ללימוד הפסוקים ולהבנתם** (המשימות שבצד ימין שבחוברת) המורה יחליט אילו משימות מתאימות לשילוב במהלך לימוד הפסוקים ואילו משימות מתאימות לחזרה על הלימוד. בחלק מהמשימות נדרשת הכוונה של המורה. חלקן יכולות לשמש בסיס לשיחה ולדין בכיתה.

(5) **הפעלות והמחשבות לתלמיד** (המשימות שבצד שמאל בחוברת) ההפעלות עוסקות בדרך כלל במסרים המרכזיים העולים מתוך הפסוקים. בחלק זה התלמיד פעיל יותר ונותן ביטוי משלו לרעיונות הנלמדים. המורה יוכל להעצים ביטוי זה על ידי מתן משוב מחזק ומעודד. אפשר ורצוי להוסיף רעיונות והפעלות נוספים משל המורה.

(6) סיכום השיעור

סיכום ושאלות קצרות בעל-פה לחזרה על עיקרי הדברים שנלמדו במהלך השיעור. (בתי ספר או כיתות שבהם שינון הפסוקים מהווה חלק מהותי מהלימוד - יסיימו את השיעור בשינון נוסף של הפסוקים).